

DE VLAAMSE MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

- Betreft:
- ontwerp besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 26 februari 2016 houdende erkenning en subsidiëring van multifunctionele centra voor minderjarige personen met een handicap, wat betreft de gezinshuizen en tot uitvoering van het decreet van 3 juni 2022 en het besluit van de Vlaamse Regering van 4 februari 2011 betreffende de algemene erkenningsvoorwaarden en kwaliteitszorg van voorzieningen voor opvang, behandeling en begeleiding van personen met een handicap
 - Principiële goedkeuring

Samenvatting:

Een multifunctioneel centrum (MFC) richt zich tot personen met een handicap tot en met 21 jaar (uitzonderlijk verlengbaar tot en met 25 jaar) die nood hebben aan specifieke ondersteuning. Een multifunctioneel centrum biedt begeleiding, dagopvang en/of verblijf. Voor ondersteuning van een multifunctioneel centrum is een jeugdhulpbeslissing van de intersectorale toegangspoort van het agentschap Opgroeien nodig.

Voorstel van wijzigingen van regelgeving van de multifunctionele centra hebben als doel het (tijdelijk) opvangen van minderjarigen met een handicap in een familiaal, kleinschalig initiatief, met een focus op gehechtheid en ontwikkeling, mogelijk te maken. De minderjarigen met een handicap worden opgevangen bij professionele gezinshuisouders. Het gezinshuis wordt georganiseerd in samenwerking met diensten voor pleegzorg en het multifunctionele centra.

Er wordt een rechtzetting uitgevoerd van een materiële vergissing in artikel 37 van het besluit van de Vlaamse Regering van het besluit van de Vlaamse Regering van 4 februari 2011 betreffende de algemene erkenningsvoorwaarden en kwaliteitszorg van voorzieningen voor opvang, behandeling en begeleiding van personen met een handicap.

1 SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

BELEIDSDOMEIN: Welzijn, Volksgezondheid & Gezin

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

- De Inspectie van Financiën heeft advies gegeven op 13 februari 2024.
- Het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het wetgevingsadvies nr. 2024/43 van 28 februari 2024.

2 INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Een multifunctioneel centrum (MFC) richt zich tot personen met een handicap tot en met 21 jaar (uitzonderlijk verlengbaar tot en met 25 jaar) die nood hebben aan specifieke ondersteuning. Een multifunctioneel centrum biedt begeleiding, dagopvang en verblijf. Voor ondersteuning van een multifunctioneel centrum is een jeugdhulpbeslissing van de intersectorale toegangspoort van het agentschap Opgroeien nodig.

Voorstel van wijzigingen van regelgeving van de multifunctionele centra hebben als doel het (tijdelijk) opvangen van minderjarigen met een handicap in een familiaal, kleinschalig initiatief, met een focus op gehechtheid en ontwikkeling, mogelijk te maken. De minderjarigen met een handicap worden opvangen bij professionele gezinshuisouders.

Inhoudelijk is dit concept samen te vatten als een professionele - dus opgeleide en betaalde - zorgouder die in het eigen gezin drie tot maximaal zes kinderen opvangt en ondersteunt. Dus een professionele beroepsopvoeder die 7 dagen per week en 24 uur per dag dit beroep uitoefent.

Deze gezinshuizen worden zowel wat betreft screening van zorgouders als toeleiding of matching van kinderen ondersteund door een professionele organisatie (pleegzorg) en er daarnaast inhoudelijke begeleiding en omkadering vanuit een organisatie (het multifunctioneel centrum), waar het gezinshuis deel van uitmaakt.

Het doel is een stabiele vorm van wonen en hulp aan minderjarigen en omgeving te bieden die (tijdelijk) niet thuis kunnen wonen, maar aangewezen zijn op intensieve en professionele hulpverlening. Dit zonder breuken in de trajecten en zonder de steeds wisselende opvoedingsfiguren. Het kan opgevat worden als een ondersteuningsvorm die zich positioneert tussen een leefgroep en pleeggezin.

Om dit concept mogelijk te maken binnen de werking van een multifunctioneel centrum zijn aanpassingen noodzakelijk in de MFC-regelgeving.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELN

Artikel 1 Dit artikel voegt 4 nieuwe definities toe.

Er wordt een definitie ingevoegd voor het decreet van 3 juni 2022 en voor het begrip pleeggezin.

De nodige definities worden toegevoegd in functie van het formuleren van de opdracht en finaliteit van een gezinshuis.

Een gezinshuis is een kleinschalige vorm van residentiële hulp met een doorgedreven gezinsklimaat aan minderjarige personen met een handicap en hun omgeving die aangewezen zijn op intensieve en professionele hulpverlening. Kleinschalig betekent dat we ervan uitgaan dat drie minderjarige personen met een handicap per bezoldigde gezinshuisouder begeleid en opgevangen kunnen worden. Het aantal minderjarige personen met een handicap kan variëren afhankelijk van de situatie en draagkracht van de gezinshuisouder, de complexiteit van de problematieken van de kinderen en jongeren, van het feit of het om gezamenlijke opvang van broers/zussen gaat. We hanteren in een eerste fase zes minderjarigen per gezinshuis met inbegrip van eigen kinderen of pleegkinderen als een absolute bovengrens. De administrateur-generaal van het VAPH kan, op basis van een gemotiveerde aanvraag, afwijkingen toestaan op het maximaal aantal minderjarigen per gezinshuis en per gezinshuisouder. Op die manier kunnen we de capaciteit van de gezinshuizen van nabij monitoren, met oog op eventuele bijstellingen op basis van ervaringen en goede praktijken.

In een gezinshuis wonen gezinshuisouders met meerdere minderjarige personen met een handicap en soms ook eigen kinderen of pleegkinderen samen. Minstens één van de gezinshuisouders is een 'professionele beroepsopvoeder' die in dienstverband werkt voor het MFC (die de gezinshuisouders aanwerft en begeleidt).

Van een gezinshuisouder worden specifieke competenties en professionaliteit verwacht om met bepaalde problematieken om te gaan.

De voorwaarden waaraan een gezinshuisouder moet voldoen, worden verder geëxpliciteerd in artikel 4 van dit besluit. De gezinshuisouders zullen altijd voltijds contractueel verbonden zijn met het MFC, die door het VAPH erkend en gesubsidieerd zal worden voor het organiseren van gezinshuizen.

Artikel 2 voegt een nieuw artikel 5/1 toe dat het MFC verplicht om het goed en zedelijk gedrag van elke medewerker te controleren in overeenstemming met het decreet van 3 juni 2022 houdende de verplichting voor bepaalde organisaties om een uittreksel uit het strafregister als vermeld in artikel 596, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering, te controleren voor bepaalde nieuwe medewerkers. Met artikel 3 van dit decreet wordt voorzien in de verplichting voor organisaties die een activiteit aanbieden die valt onder opvoeding, psycho-medisch-sociale begeleiding, hulpverlening aan de jeugd, kinderbescherming, animatie of begeleiding van minderjarigen om bij de aanstelling van elke meerderjarige medewerker die rechtstreeks contact heeft met minderjarigen het goed en zedelijk gedrag te controleren via een uittreksel uit het strafregister als vermeld in artikel 596, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering, dat op het ogenblik van het voorleggen maximaal één maand oud is. Hierbij wordt tevens voorzien in de mogelijkheid van een nieuwe controle indien daar een gegronde indicatie voor is.

Artikel 3 voegt drie nieuwe artikelen toe.

Artikel 5/2 gaat over de aanvraag en erkenning van een MFC om de typemodule verblijf in een gezinshuis aan te bieden. Het MFC moet in zijn aanvraag aangeven voor hoeveel gezinshuizen ze een erkenning wenst. Het VAPH bepaalt welke inhoudelijke aspecten een aanvraag minimaal moet bevatten. Het VAPH beoordeelt de aanvragen en verleent desgevallend een goedkeuring of afwijzing. Als het VAPH een erkenning verleent, geeft zij in de erkenning het aantal gezinshuizen aan dat het MFC maximaal mag aanbieden.

Artikel 5/3 bepaalt de voorwaarden waaraan een MFC, een gezinshuis en een gezinshuisouder moet voldoen.

Paragraaf 1 bevat de bijzondere erkenningsvoorwaarden waaraan een MFC die erkend is om de typemodules verblijf in een gezinshuis en begeleiding en ondersteuning van een gezinshuis aan te bieden moet voldoen.

Het MFC moet voor een kwaliteitsvolle werving, begeleiding en ondersteuning van de gezinshuisouders en zijn gezinsleden zorgen. Zij doet dit onder meer door een onderbouwde werving en selectie van de gezinshuisouder en de matching tussen de gezinshuisouder en de minderjarige persoon met een handicap. Zij zorgt voor een gerichte ondersteuning en begeleiding van de gezinshuisouder, de partner en eventuele andere gezinsleden teneinde zoveel mogelijk een normaal gezinsleven te creëren en het welzijn van alle betrokkenen te maximaliseren. Zij stelt professionaliserings- en intervisiemogelijkheden ter beschikking aan de gezinshuisouders.

Het MFC ondersteunt de gezinshuisouders in functie van het aanleveren van materiaal over het individueel functioneren van de kinderen en de samenwerking/band met de ouders en stelt samen met de gezinshuisouders het handelingsplan vermeld in artikel 11 van het besluit van de Vlaamse Regering van 4 februari 2011 betreffende de algemene erkenningsvoorwaarden en kwaliteitszorg van voorzieningen voor opvang, behandeling en begeleiding van personen met een handicap.

Het MFC organiseert back-up mogelijkheden tussen gezinshuisouders of in relatie tot MFC om vrije momenten voor de gezinshuisouders te waarborgen. Als rugdekking voor de gezinshuisouders wordt in de regelgeving bepaald dat in een residentiële terugvalmogelijkheid moet worden voorzien.

Het MFC zorgt er samen met de gezinshuisouder voor dat de bepalingen van het besluit van 4 februari 2011 van de Vlaamse Regering betreffende de algemene erkenningsvoorwaarden en kwaliteitszorg van voorzieningen voor opvang, behandeling en begeleiding van personen met een handicap. Het MFC draagt hiervoor de verantwoordelijkheid.

Het MFC faciliteert de contacten tussen gezinshuisouders onderling in functie van ervaringsuitwisseling en contacten met pleegzorg of meer gespecialiseerde diensten, die een rol kunnen spelen in de begeleiding. Het MFC engageert zich om actief te voorzien in een netwerk van een of meerdere MFC's, de pleegzorgdienst, andere mogelijke organisaties die samen bekijken hoe de werving, selectie, matching en ondersteuning van de gezinshuisouders op allerlei vlakken efficiënt en effectief georganiseerd wordt. Dat volume is belangrijk om:

- Een te grote kwetsbaarheid van de personeelsequipe te vermijden, bij bv. uitval; expertise en kennis op te kunnen bouwen;
- Een schaalgrootte te creëren die het mogelijk maakt het voortraject van werving, selectie en matching, de intervisie tussen de gezinsouders, maar ook de residentiële hub op een kwaliteitsvolle en efficiënte manier te organiseren;
- Een lerend netwerk van gezinshuisouders te kunnen organiseren.

Het MFC betaalt vanuit zijn werkingsmiddelen een kostenvergoeding aan de gezinshuisouder. Het MFC werkt hiervoor een beleid uit en bepaalt zelf hoeveel deze vergoeding bedraagt. Het MFC ontvangt hiervoor geen extra middelen van het VAPH.

De gezinshuisouders zullen altijd contractueel verbonden zijn met een MFC, die erkend en gesubsidieerd wordt voor het organiseren van gezinshuizen en die de werkgever is van de gezinshuisouder. Het MFC sluit een overeenkomst waarin zij concrete afspraken maken rond de punten 1° tot en met 6° van dit artikel.

Paragraaf 2 bevat het pedagogisch profiel waaraan een gezinshuis moet voldoen. Het gaat over 'het zo gewoon mogelijk laten opgroeien van een kind in een gezinsomgeving, rekening houdende met problematieken van minderjarige personen met een handicap en hun context.

Het aantal minderjarigen dat in een gezinshuis wordt opgevangen bedraagt maximaal zes. Dit aantal kan variëren afhankelijk van de situatie en draagkracht van de gezinshuisouder, de complexiteit van de problematieken van de kinderen en jongeren. Per bezoldigde gezinshuisouder kunnen maximaal drie minderjarige personen met een handicap worden opgevangen. Voormelde maxima gelden niet wanneer het om de gezamenlijke opvang van broers en zussen gaat. De administrateur-generaal kan in dit geval, in het belang van de kinderen en op basis van gemotiveerde aanvraag, afwijkingen toestaan op het maximaal aantal minderjarigen per gezinshuis en per gezinshuisouder.

Een belangrijk aspect is een uitgebouwd partnerschap tussen de gezinshuisouder en de biologische ouders. Ouders moeten een rol kunnen blijven krijgen in het leven van hun kinderen en moeten hier ook van nabij in ondersteund worden en aangemoedigd om verantwoordelijkheid op te nemen. Belangrijke keuzes en beslissingen worden idealiter gezamenlijk gemaakt.

Naast een fundamentele focus op het gewone, dagelijkse leven kunnen methodische accenten nodig zijn om adequaat in te spelen op specifieke zorgnoden van een jongere en diens omgeving.

Tenslotte moeten alle meerderjarige gezinsleden van een gezinshuis voldoen aan de verplichting, vermeld in artikel 3 van het decreet van 3 juni 2022.

De derde paragraaf expliciteert de voorwaarden waaraan een gezinsouder moet voldoen.

Het uitgangspunt is dat de gezinshuisouders professionelen zijn die beroepsmatig minderjarige personen met een handicap en hun wereld met hun eigen leven omarmen. Bovendien kunnen zij een beroep doen op een professionele omkadering van een moederorganisatie, waarmee nauw wordt samengewerkt (cf. infra). Van deze professionals wordt bijgevolg verwacht dat zij over meer draagkracht beschikken dan vrijwilligers, zoals pleegouders. We wensen de doelgroep niet af te bakenen, maar we mogen ervan uitgaan dat de doelgroep van gezinshuizen 'zwaarder' kan zijn dan deze van pleegzorg.

Veel staat of valt met een goede matching tussen de noden van de minderjarige persoon met een handicap en het profiel van de gezinshuisouder; ook flankerende begeleiding is belangrijk. Om te komen tot een 'matched care' (juiste beslissing op maat over welke minderjarige personen met een handicap instromen in een gezinshuis en niet in bv. pleegzorg) is het belangrijk dat het proces van toeleiding gebeurt in partnerschap en gedeelde verantwoordelijkheid tussen pleegzorg en het gezinshuis. Immers, de keuzes voor het één of het andere moet een weloverwogen zorginhoudelijke keuze zijn. Expertise vanuit beide werkvormen moet bijgevolg samengelegd worden om in gedeelde besluitvorming op basis van onderbouwd diagnostisch materiaal tot een juiste beslissing te komen. Uiteraard is hierbij ook het partnerschap met de cliënt zelf en de aanmelder/verwijzer cruciaal. De eindbeslissing ligt bij het MFC.

Een gezinshuisouder wordt geselecteerd op basis van een onderbouwd screeningsproces waarbij rekening gehouden wordt met aanwezige competenties, materiële mogelijkheden, alsook met een aantal persoonlijkheidskenmerken. Kandidaten dienen te beschikken over een menswetenschappelijk diploma, minimaal van een bachelorniveau, of kunnen ze voldoende relevante competenties aantonen om op dat niveau te functioneren.

Bij de screening worden materiële mogelijkheden mee in rekening genomen. We kiezen er niet voor om de materiële opvangcriteria te normeren gelet op het principe van deregulering en responsabilisering. In de toelichting voor de sector bij het besluit formuleren we wel richtinggevende principes: als stelregel beschikken de minderjarige personen met een handicap over een eigen slaapkamer met rechtstreeks daglicht en mogelijkheid tot verluchting, bij voorkeur beschikt de woning over een tuin of andere buitenruimte, ... Bijzondere aandacht dient daarbij te gaan dat deze materiële mogelijkheden aangepast zijn aan de noden van de minderjarige personen met een handicap.

De draagkracht en draaglast moeten in kaart gebracht worden. Belangrijke persoonskenmerken zijn veerkracht, autonomie, emotie-regulatie, mentaliserend vermogen, stabiliteit, consistentie, voorspelbaarheid, zelfkritiek en ik-sterkte. Het is belangrijk om te zien of potentiële gezinshuisouders

het vermogen hebben om hierover voldoende te reflecteren en of er ook leervermogen en bereidheid is. Gelet op de grote aanpassing van het ganse gezin is het bovendien ook belangrijk om stil te staan bij de partnerrelatie en de eigen kinderen en het aanwezige netwerk te betrekken.

Het is essentieel dat gezinshuisouders de (biologische) ouder(s) voldoende emotioneel en praktisch kunnen betrekken bij de ontwikkeling van hun kind. Het opvoeden gebeurt vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid. Ook dat is een belangrijk element in de selectie.

Artikel 5/4 legt het loonbarema vast voor de gezinshuisouder.

Artikel 4 behoeft geen commentaar.

Artikel 5 zorgt voor rechtzetting van een materiële vergissing in artikel 37 van het besluit van de Vlaamse Regering van het besluit van de Vlaamse Regering van 4 februari 2011 betreffende de algemene erkenningsvoorwaarden en kwaliteitszorg van voorzieningen voor opvang, behandeling en begeleiding van personen met een handicap.

In artikel 37 wordt in paragraaf 3, eerste lid foutief verwezen naar de gebruikers van voorzieningen die rechtstreeks toegankelijke hulp voor personen met een handicap aanbieden (artikel 4, eerste lid, 1°) in plaats van gebruikers van voorzieningen die niet-rechtstreeks toegankelijk zorg en ondersteuning aanbieden (artikel 4, eerste lid, 2°).

Dit artikel zet deze materiële vergissing recht. Voor gebruikers van voorzieningen die niet-rechtstreeks toegankelijke zorg en ondersteuning aanbieden, kan de voorziening pas overgaan tot een eenzijdige beëindiging van de zorg en ondersteuning, nadat de stappen van paragraaf 3 gevolgd zijn.

Artikel 6 bepaalt de inwerkingtreding van dit besluit op 1 juli 2024. Artikel 5 heeft uitwerking met ingang van 1 januari 2024.

Artikel 7 behoeft geen commentaar.

3 BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel heeft geen weerslag op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap.

De voorliggende regelgeving wijzigt namelijk niets aan de hoogte van de subsidiëring van de multifunctionele centra. De personeels- en werkmiddelen van de MFC zijn vastgelegd in de erkenning en blijven ongewijzigd. Een MFC krijgt door deze regelgeving meer mogelijkheden om zijn ondersteuning te organiseren, maar moet dit doen binnen het financiële kader dat is toegekend in zijn erkenning.

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 13 februari 2024.

Het voorafgaand akkoord van de Vlaamse minister van begroting is niet vereist.

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing op dit voorontwerp van besluit.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorliggend ontwerpbesluit heeft geen impact op het personeel van de Vlaamse Overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Dit voorstel heeft geen impact op de lokale en provinciale besturen.

4 VERDER TRAJECT

Het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van 30 dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

5 VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering houdende wijzigingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 26 februari 2016 houdende erkenning en subsidiëring van multifunctionele centra voor minderjarige personen met een handicap, wat betreft de gezinshuizen en tot uitvoering van het decreet van 3 juni 2022;
- 2° de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin te gelasten over het voormelde voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies van de Raad van State in te winnen, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State;

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin,

Hilde CREVITS